

Azərbaycan sənətsünaslıq elminin tanınmış siması

Azərbaycan sənətsünaslıq elminin formalaşması və inkişafı istiqamətində uğurlu yaradıcılıq fəaliyyəti göstərən, özünün elmi və pedaqoji, bədii və ictimai yaradıcılıq fəaliyyəti ilə ölkəmizdə milli sənətsünaslıq məktəbinin yaranmasına töhfələr verən, Əməkdar incəsənət xadimi, sənətsünaslıq doktoru, professor Mürsəl Nəcəfzadə oğlu Nəcəfovun bu il 105 illik yubileyi tamam olur.

M.Nəcəfov Bakının Novxanı kəndində anadan olub. 1936-cı ildə Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumunu bitirib. 1941-1945-ci illər müharibəsində iştirak edib. Ali təhsilini İ.Repin adına Sankt-Peterburq Boyakarlıq, Heykəltaraşlıq və Memarlıq İnstitutunda alıb.

M.Nəcəfov müxtəlif illərdə Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyində şöbə müdiri və elmi katib, AMEA-nın Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda baş elmi işçi və direktorun müavini vəzifələrində çalışıb. Sənətsünas alim ömrü boyu səmərəli pedaqoji fəaliyyət göstərərək, bir çox ixtisaslı sənətsünas kadrların yetişməsinə əmək sərf edib. M.Nəcəfov 22 il Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumunda direktor və müəllim işləyib. O, Ə.Əzimzadənin həyat və yaradıcılığını tədqiq edib. Sənətsünas alim "Azərbaycanda satirik qrafikanın inkişafı" mövzusunda namizədlik, "Əzim Əzimzadə və Azərbaycan incəsənətində onun mövqeyi" mövzusunda isə doktorluq dissertasiyalarını uğurla müdafiə edib. Rəssam 25 ilə yaxın müddətdə indiki Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində kafedra müdiri və müəllim işləyib. M.Nəcəfov müxtəlif vaxtlarda Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının sədri və katibi vəzifələrində də çalışıb.

Sənətsünas alim M.Nəcəfov XX əsr Azərbaycan təsviri sənətinə, ayrı-ayrı rəssamların həyat və yaradıcılıqlarına dair elmi araşdırma və tədqiqatlar apararaq bir sıra uğurlu monoqrafiya, kitab, albom və kataloqlar nəşr etdirib. Onun müəllifi olduğu nəşrləri ardıcılıqla sadalamalı olsaq, uzun bir siyahı alınar. Alimin elmi yaradıcılıq fəaliyyəti əhatəli və geniş olmuşdur. Onun Bakıda və Moskvada fundamental elmi əhəmiyyət daşıyan monoqrafiya və kitablarından "Bəhrüz Kəngərli" (1957), "Əzim Əzimzadə" (1959, 1972, 1973, 1980), "Heykəltaraşlıq haqqında"

(C.Novruzova ilə birlikdə, 1960), "Böyükağa Mirzəzadə" (1963), "Tahir Salahov" (1964, 1980), "Əsrlərdən xatirə" (1968), "Oqtay Sadiqzadə" (1968), "Azərbaycan karikaturaçı rəssamları" (1972), "Altay Hacıyev" (1974), "Rəssamlıq və zaman" (1977) və başqalarını qeyd etmək olar. M.Nəcəfovun rus dilində nəşr olunmuş kitablarından "Fuad Əbdürrəhmanov" (1955), "Əzim Əzimzadə" (1957, 1965), "Azərbaycan Sovet incəsənəti" (N.Həbibovla birlikdə, 1960), "Tağı Tağıyev" (1959), "İzzət Seyidova" (1965), "Maral Rəhmanzadə" (1970), "Azərbaycan SSR-in incəsənəti" (1972), "1960-cı illər Azərbaycan SSR rəssamlığı" (1976), "Qəzənfər Xalıqov" (1977), "Tahir Salahov" (1981), "İnqilabdan doğan incəsənət" (1981), "Elbəy Rzaquliyev" (1982), "Səttar Bəhlulzadə" (1985) və digərlərini göstərə bilərik. Alimin ömrünün müxtəlif illərində nəşr olunmuş bu kitablar bir növ onun həyatının, elmi yaradıcılıq dünyasının salnaməsini təşkil edir. Təkcə bu nəşrlərin adlarını nəzərdən keçirməklə alimin sənətsünaslıq elminə, Azərbaycan rəssamlıq məktəbinin tanınmış simalarına nə dərəcədə və hansı münasibət sərgilədiyini asanlıqla duymaq olar. M.Nəcəfovun elmi yaradıcılığını dərinləndirən başa düşmək və müşahidə etmək üçün təbii ki, onun müəllifi olduğu kitabları diqqətlə nəzərdən keçirmək gərəkdir. O zaman daha dəqiqliklə alimin keçdiyi həyat yolunun sənətsünaslıq elminiz üçün nə qədər mənalı və uğurlu olduğunu yəqin etmək olar. Sənətsünas alim ölkəmizin

rəssamlıq sənəti ilə yanaşı, dünya rəssamlıq sənəti və sənətkarları barədə də elmi araşdırmalar apararaq kitablar nəşr etdirmişdir.

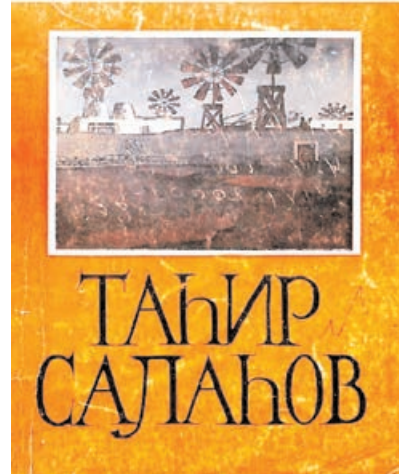
M.Nəcəfovun yaradıcılıq fəaliyyətini araşdırarkən onun xaricdə də dərc olunmuş elmi məqalə, очерк və essələrini nəzərdən keçirmədən elmi irsi haqqında tam təsəvvür yaratmaq mümkün deyil. O, uzun illər "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetinin redaksiya heyətinin üzvü ol-

M.Nəcəfovun həyat və yaradıcılığına dair dissertasiya işi müdafiə olunub, onun yaradıcılığı haqqında müxtəlif vaxtlarda tanınmış sənətsünas alimlər və xalq rəssamları - Kərim Kərimov, Nurəddin Həbibov, Möhbəddin Səməd, Mikayıl Abdullayev, Kazım Kazımzadə, Elbəy Rzaquliyev, Rafiq Mehdiyev qəzet və jurnallarda məqalələr dərc etdirib. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, sənətsünas alim Kərim Kərimov alim haqqında yazırdı: "M.Nəcəfovun rəssamlıq fəaliyyətini qeyd etməmək olmaz. O, bir sıra maraqlı etüd və mənzərə işləmişdir ki, bunların bəziləri respublika sərgilərində nümayiş etdirilib. Onun gözəl rəssamlıq qabiliyyəti vardır. Səyahət etdiyi xarici ölkələrə aid təəssüratını əks etdirən rəsmlərindən bir neçəsi onun "Əsrlərdən xatirə" adlı kitabında dərc edilmişdir. M.Nəcəfovun yaradıcılığı məhsuldar və çoxcəhətli olduğu kimi, onun ictimai fəaliyyəti də çox geniş və əhatəlidir".

M.Nəcəfovun uğurlu elmi, pedaqoji və bədii yaradıcılıq fəaliyyəti dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. O, Əməkdar incəsənət xadimi fəxri adına (1979) və dövlət mükafatına (1982) layiq görülmüş, bir sıra fəxri fərman və medallarla təltif olunmuşdur.

Bu il tanınmış sənətsünas alim, professor Mürsəl Nəcəfzadə oğlu Nəcəfovun 105 illik yubileyi qeyd olunur. Ötən il isə alimin dünyasını dəyişməsindən 25 il ötdü. Sənətsünas alimin elmi yaradıcılıq irsi və müəllifi olduğu sanballı kitab və monoqrafiyalar durduqca xatirəsi də sənət adamlarının yaddaşında daim yaşayacaqdır.

Əsəd QULİYEV,
Rəssamlar İttifaqının üzvü,
sənətsünas

muşdur. Ölkəmizin və dünya ölkələrinin incəsənət tarixinə dair silsilə verilişlərin və radio proqramlarının aparıcısı olmuş, ssenarilərini yazmışdır. M.Nəcəfovun övladı Azər Nəcəfov da atasının yolunu davam etdirir. O, ali təhsilli qrafika rəssamı kimi bir sıra uğurlu işlərin müəllifidir. Uzun müddət Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumunda pedaqoji fəaliyyət göstərmişdir.

min dünyasını dəyişməsindən 25 il ötdü. Sənətsünas alimin elmi yaradıcılıq irsi və müəllifi olduğu sanballı kitab və monoqrafiyalar durduqca xatirəsi də sənət adamlarının yaddaşında daim yaşayacaqdır.